

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет образотворчого мистецтва і дизайну
Кафедра образотворчого мистецтва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проектор з наукової роботи

Наталія ВІННИКОВА
2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

для аспірантів

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Образотворче та декоративне мистецтво»

Київ – 2023

Розробник:

Школьна Ольга Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Школьна Ольга Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «01» лютого 2023 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Образотворче та декоративне мистецтво»

«01 » лютого 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Образотворче та декоративне мистецтво»

Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму перевірено

«01 » лютого 2023 р.

Завідувач аспірантури, докторантури

Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

На 20_/_20_ н.р. _____ (_____), «__» 20_ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20_/_20_ н.р. _____ (_____), «__» 20_ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20_/_20_ н.р. _____ (_____), «__» 20_ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20_/_20_ н.р. _____ (_____), «__» 20_ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА		
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Рік навчання	3	3
Семестр	6	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	80	104
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – систематизація і доповнення наявних в аспіранта магістерських знань про науковий дискурс у комплексі мистецтвознавчих наук, написання наукових текстів з мистецтвознавства, ознайомлення з вимогами до підготовки виступу, наукової статті, матеріалів конференції, семінару, колоквіуму, брифінгу, круглого столу, симпозіуму, форуму, публікації в блозі, підготовки змісту, вступу, анотацій, розділів, висновків, відповідей на питання опонентів тощо, зважаючи на сучасні вимоги до теоретичного обґрунтування, виявлення наукової проблематики, методологічного інструментарію досліджень та оволодіння певними методиками наукового пошуку.

Завдання відповідно до програмних (загальних і фахових) компетентностей:

- опанування знаннями з основ наукової комунікації;
- здатність аналізувати особливості організації та проведення різних мистецтвознавчих наукових заходів, у тому числі на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівні;
- напрацювання вміння диференціації підходів до здійснення мистецтвознавчих досліджень та апробації аспіранта зі здобуттям наукового ступеня доктора філософії;
- вивчення, аналіз й узагальнення зарубіжного досвіду проведення наукових семінарів, конференцій, круглих столів тощо у галузі мистецтвознавчих досліджень;

- здатність здійснювати організацію та проведення різних за жанром мистецтвознавчих наукових досліджень, їх правильне оформлення, у тому числі на рівні вимог до текстів доктора філософії і доктора наук.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формуються **загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

- ЗК 1 Здатність до розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, системних зв'язків між явищами та процесами; критично мислити; використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення наукових і фахових завдань; до аналізу міждисциплінарних явищ й процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.
- ЗК 2 Уміння орієнтуватися в сучасній методології науки; здатність до застосування методів наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності; розробляти проекти та управляти ними, здатність працювати у міжнародному контексті; методологічно та технологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати; висвітлювати, ефективно поширювати знання щодо наукових досліджень та інновацій.
- ЗК 3 Здатність до критичного аналізу, оцінки сучасних наукових суджень, здатність генерувати оригінальні теоретичні конструкції, гіпотези та дослідницькі питання; здатність обирати та застосовувати методи досліджень, що відповідають предмету й завданням дослідження; здатність здійснювати комплексні дослідження, у тому числі – дисциплінарні, на базі цілісного системного наукового світогляду.
- ЗК 5 Здатність за допомогою інформаційних технологій аналізувати, відбирати, обробляти необхідну інформацію.
- ЗК 6 Готовність до самовдосконалення та безперервного опанування нових знань, вміння передавати науковий, професійний досвід іншим особистостям; готовність стати наставником для інших при опануванні складних елементів професійних знань та навичок; здатність до мобільності у змінах професійного позиціонування на ринку праці, готовність до прийняття інновацій; оволодіння системою науково-методичних знань; здатність розробляти комплексне методичне забезпечення навчальних дисциплін, що викладаються.
- ЗК 7 Уміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; обрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани; психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність планувати та вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей для самостійного вирішення дослідницьких завдань.

- ЗК 8 Здатність вивчати здібності розумового, психологічного розвитку, проводити аналіз власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному дослідженні.
- ЗК 9 Здатність будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, знання закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, уміння сформувати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок; здатність досліджувати комунікацію культур за допомогою мистецтва.
- ФК 1 Здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці; вміння самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність у галузі класичного та прикладного мистецтвознавства.
- ФК 2 Здатність до самостійної дослідницької діяльності у галузі теорії та історії образотворчого мистецтва у всіх його видах – живописі (станкова, монументальна, декоративна), графіці (вільна та друкована), скульптурі (кругла, рельєф, дрібна пластика), жанрах і техніках; декоративно-прикладного мистецтва у різних його видах (ювелірне мистецтво, вишивка, батик, gobelen, кераміка, писанкарство, розпис тощо).
- ФК 3 Здатність здійснювати критичний аналіз на основі роботи з мистецькими творами, історичними джерелами в музеїніх колекціях і фондах архівів та бібліотек; здатність критично оцінювати власні результати в контексті сучасних наукових досліджень у сфері теорії та історії мистецтва, культури й гуманітарного знання, здатність аргументовано викладати та захищати позицію у науковій дискусії.
- ФК 4 Здатність вирішувати питання сфери образотворчого та декоративного мистецтва усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.
- ФК 5 Володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, здатність до осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освітнього рівня доктора філософії з мистецтвознавства виявляє здатність:

- володіти знаннями з нормативно-правової бази розвитку сучасного мистецтва, тенденцій мистецької політики в Україні щодо входження в європейський мистецький простір, норм та принципів наукової етики;
- логічно будувати структуру наукового дослідження, застосовувати відповідні методи його реалізації, здійснювати кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів;

- аналізувати твори митців, спираючись на знання з рисунку, декоративного живопису, прикладного мистецтва, технології олійного живопису, вміти розкривати особливості їх живописної мови, уміння проводити мистецький аналіз творів зарубіжного та українського мистецтва;
- володіти принципами аналізу, синтезу, співставлення, порівняння мистецьких явищ і процесів для вирішення науково-дослідницьких завдань;
- виявляти розуміння щодо прогнозування наукової діяльності, моделювання мистецьких явищ і процесів, аналізу тенденції розвитку сучасного мистецького середовища;
- володіти знаннями з сутності проведення наукових семінарів, досліджень з мистецтвознавства у системі гуманітарного знання;
- володіти знаннями з головних етапів підготовки матеріалів до наукової апробації, написання наукових текстів, теоретико-методологічні та практичні засади дослідницького процесу;
- володіти знаннями з правил оформлення, верифікації та редактування результатів дослідження та специфіки підготовки результатів наукового дослідження до друку в спеціалізованих фахових виданнях, у тому числі тих, що входять до наукометричних баз.
- працювати з науковими першоджерелами і структурою наукових доповідей і публікацій відповідно до законодавчої та нормативно-правової бази України, вимог видань, що входять до Scopus, Web of Science;
- орієнтуватися у вимогах оформлення наукової продукції відповідно до понять «індекс цитування», «індекс Гірша», «імпакт-фактор»;
- орієнтуватися у вимогах до написання наукового тексту дисертаційного дослідження рівнів доктора філософії та доктора наук;
- опрацьовувати тексти доповідей і візуальний ряд (ілюстрації та презентації) для виступу на круглих столах, конференціях, семінарах, симпозіумах, конгресах тощо;
- опрацьовувати тексти статей, апробаційних матеріалів і візуальний ряд до них (ілюстрації та презентації).

Результати навчання:

- ПРН 2 Володіти знаннями про основні та мистецтвознавчі поняття і відповідну художню термінологію; про художній образ як основу будь-якого мистецтва та специфіку вирішення художнього образу в різних видах образотворчого та декоративного мистецтва.
- ПРН 3 Володіти знаннями про класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва як однієї з форм відображення дійсності, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.

- ПРН 5 Вибудовувати ієархію мистецтвознавчих понять за рівнями їх узагальнення, визначати міждисциплінарний характер науково-мистецтвознавчих проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності.
- ПРН 8 Уміння знайти необхідну інформацію з інформаційних джерел відповідно до проблеми дослідження, застосовуючи іноземну мову; презентувати й обговорювати результати наукових досліджень державною та іноземною мовами.
- ПРН 9 Логічно будувати структуру наукового дослідження, застосовувати відповідні методи його реалізації, здійснювати кількісно-якісну інтерпретацію отриманих результатів.
- ПРН 13 Здатність до компаративного аналізу мистецьких явищ і процесів у контексті вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок.
- ПРН 16 Володіти операціями аналізу, синтезу, співставлення, порівняння мистецьких явищ і процесів для вирішення різних науково-дослідницьких завдань.
- ПРН 17 Створювати та застосовувати діагностичний інструментарій для вирішення різноманітних наукових завдань, застосовувати наукові методи для виконання завдань власного дослідження; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, наявні літературні дані.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна	
		Аудиторна						
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль I.								
Тема 1. Науковий семінар в системі фахової підготовки доктора філософії з мистецтвознавства. Пошук і обробка матеріалів для розробки й написання фахової доповіді або статті	10		2				8	
Тема 2. Оформлення ілюстративної частини та презентації до виступу у науковому семінарі. Наукові засади здійснення апробації на науковому семінарі	10		4				6	
Тема 3. Аналіз особливостей організації та проведення різних мистецтвознавчих наукових заходів, у тому числі на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівні	8		2				6	
Тема 4. Диференціація підходів до здійснення мистецтвознавчих досліджень та апробації аспіранта зі здобуття наукового ступеня доктора філософії	10		2				8	
Тема 5. Вивчення, аналіз й узагальнення зарубіжного досвіду проведення наукових семінарів, конференцій, круглих столів у галузі мистецтвознавчих досліджень	10		4				6	
Тема 6. Сутність проведення наукових семінарів з мистецтвознавства у системі гуманітарного знання. Урахування основ наукової комунікації в сучасному електронному середовищі	8		2				6	
Тема 7. Головні етапи підготовки матеріалів до наукової апробації, теоретико-методологічні та практичні засади дослідницького процесу	10		4				6	
Тема 8. Правила оформлення результатів дослідження для виступу та специфіка підготовки результатів наукового дослідження до друку в спеціалізованих фахових виданнях, у тому числі тих, що входять до наукометричних баз даних	10		2				8	
Тема 9. Наукові першоджерела та структура наукових доповідей і публікацій відповідно до вимог фахових видань й вимог видань, що входять до Scopus, Web of Science	10		2				8	

Тема 10. Вимоги оформлення наукової продукції відповідно до понять «індекс цитування», «індекс Гірша», «імпакт-фактор». Культура подачі матеріалів наукового семінару до друку у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз за кордоном	8	2				6
Тема 11. Культура подачі інформації з текстів доповідей і візуального ряду (ілюстрації та презентації) для виступу на круглих столах, конференціях, семінарах, симпозіумах, конгресах тощо	10	4				6
Тема 12. Оформлення доповіді за вимогами. Подача текстів наукового семінару в співавторстві. Поняття інтелектуального та авторського права Поняття Orcid Id (непатентований літерно-цифровий код, ідентифікації наукових авторів) та doi (цифровий ідентифікатор об'єкта)	8	2				6
Модульний контроль	8					
Разом	120	24				80
Усього	120	24				80

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль I.						
Тема 1. Науковий семінар в системі фахової підготовки доктора філософії з мистецтвознавства. Пошук і обробка матеріалів для розробки й написання фахової доповіді або статті	10		2			8
Тема 2. Оформлення ілюстративної частини та презентації до виступу у науковому семінарі. Наукові засади здійснення апробації на науковому семінарі	10					10
Тема 3. Аналіз особливостей організації та проведення різних мистецтвознавчих наукових заходів, у тому числі на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівні	10		2			8
Тема 4. Диференціація підходів до здійснення мистецтвознавчих досліджень та апробацій аспіранта зі здобуттям наукового ступеня доктора філософії	10		2			8

Тема 5. Вивчення, аналіз й узагальнення зарубіжного досвіду проведення наукових семінарів, конференцій, круглих столів у галузі мистецтвознавчих досліджень	10		2				8
Тема 6. Сутність проведення наукових семінарів з мистецтвознавства у системі гуманітарного знання Урахування основ наукової комунікації в сучасному електронному середовищі	10						10
Тема 7. Головні етапи підготовки матеріалів до наукової апробації, теоретико-методологічні та практичні засади дослідницького процесу	10		2				8
Тема 8. Правила оформлення результатів дослідження для виступу та специфіка підготовки результатів наукового дослідження до друку в спеціалізованих фахових виданнях, у тому числі тих, що входять до наукометричних баз даних	10						10
Наукові передходжерела та структура наукових доповідей і публікацій відповідно до вимог фахових видань й вимог видань, що входять до Scopus, Web of Science	10		2				8
Тема 10. Вимоги оформлення наукової продукції відповідно до понять «індекс цитування», «індекс Гірша», «імпакт-фактор». Культура подачі матеріалів наукового семінару до друку у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз за кордоном	10		2				8
Тема 11. Культура подачі інформації з текстів доповідей і візуального ряду (ілюстрації та презентації) для виступу на круглих столах, конференціях, семінарах, симпозіумах, конгресах тощо	10		2				8
Тема 12. Оформлення доповіді за вимогами. Подача текстів наукового семінару в співавторстві. Поняття інтелектуального та авторського права Поняття Orcid Id (непатентований літерно-цифровий код, ідентифікації наукових авторів) та doi (цифровий ідентифікатор об'єкта)	10						10
Модульний контроль							
Разом	120		16				104
Усього	120		16				104

5. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Науковий семінар в системі фахової підготовки доктора філософії з мистецтвознавства. Пошук і обробка матеріалів для розробки й написання фахової доповіді або статті

Семінар. Науковий семінар в системі наукових досліджень аспірантів і докторантів. Поняття оціночного судження та критичного осмислення матеріалу. Структура наукової статті. Стилістика наукового тексту та вимоги до подачі наукових статей. Специфіка апробацій кваліфікаційної праці

дисертанта. Вимоги до розкриття теми в галузі мистецтвознавства. Методика підготовки наукової статті або тез за матеріалами конференцій, опрацювання фахової літератури та натурних першоджерел для ув'язання їх з текстом. Підготовка бібліографії для наукового семінару, розуміння вимог до оформлення презентації. Підготовка листа до музеиної установи, бібліотеки, архіву. Наукова етика звернення до закладів культури і мистецтва України та зарубіжних країн за інформацією. Орієнтування у науково-обліковій документації та картотеци музею, бібліотеки, архіву. Специфіка співпраці зі зберігачами окремих фондів та співробітниками музейних експозицій. Ведення записів за темою, фіксація ілюстрацій та опис до них. Обробка зібраних матеріалів на комп'ютері.

Література основна: 1, 2, 4, 5, 6.

Література додаткова: 1, 2, 3, 4, 5.

Тема 2. Оформлення ілюстративної частини та презентації до виступу у науковому семінарі. Наукові засади здійснення апробації на науковому семінарі

Семінар. Розробка концепції ілюстративної частини. Підбір зображень для розміщення в оточенні текстової частини (стаття, тези). Вимоги до оформлення підписів до ілюстрацій. Виконання англомовних перекладів для міжнародної апробації. Специфіка складання бібліографії та посилань для іноземних видань. Поняття транскрибування бібліографії латинськими літерами. Обрання стилю презентації. Вимоги до обсягу й якості ілюстрацій та їх репрезентації. Культура подачі матеріалу під час проведення конференції або семінару. Використання техніки та носіїв інформації у процесі апробації. Правильне реагування на зауваження, пропозиції, включення у наукову дискусію. Листування з організаторами проведення конференції або наукового семінару щодо часу виступу. Регламент як невід'ємна складова вдалої апробації. Специфіка спілкування з колегами в колі учасників наукового семінару. Відповіді на запитання як елемент наукового етикету. Постановка запитань іншим учасникам заходу або присутнім. Включення в обговорення. Винесення резолюції та підготовка листів учасників конференції/наукового семінару до різних установ і організацій. Фіксування результатів апробації у вигляді програм, тез, збірників наукових праць.

Література основна: 1, 3, 5, 7.

Тема 3. Аналіз особливостей організації та проведення різних мистецтвознавчих наукових заходів, у тому числі на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівні

Семінар. Підготовка до проведення наукового семінару на базі свого навчального закладу. Складання темарію конференції/наукового семінару. Обрання основних рубрик, за якими відбувається розгалуження на секції. Написання анонсу (інформаційного листа) та прописування вимог до подачі

матеріалів. Організація розсылки інформаційного листа та його оприлюднення на різних сайтах з проведення аprobacії. Оргкомітет конференції й основні напрямки його діяльності. Оргвнески учасників конференції/наукового семінару та їх призначення. Регіональний, всеукраїнський та міжнародний рівень проведення наукових семінарів/апробації. Вимоги до друку тез та матеріалів конференцій, семінарів. Проведення формату круглих столів. Специфіка проведення творчих симпозіумів.

Література основна: 1, 2, 4, 7.

Тема 4. Диференціація підходів до здійснення мистецтвознавчих досліджень та аprobacії аспіранта зі здобуття наукового ступеня доктора філософії

Семінар. Вимоги до подання матеріалів аprobacії в країнах ЄС та Америки. Етика публікацій в співавторстві та підрахунок особистого внеска здобувача. Вимоги до подання матеріалів аprobacії в країнах Азії та Кавказу. Підготовка фото та автобіографічної довідки про автора до окремих круглих столів, конференцій, наукових семінарів. Візуальний ряд в системі мистецтвознавчого дослідження. Атрибуція, експертиза, оцінка творів та репрезентація цієї інформації. Посилання на першоджерела з музеїних і архівних збірок. Посилання на першоджерела з приватних архівів і колекцій. Майстер-класи в умовах наукових семінарів. Прес-реліз щодо проведення наукових заходів.

Література основна: 1, 3, 5, 7.

Тема 5. Вивчення, аналіз й узагальнення зарубіжного досвіду проведення наукових семінарів, конференцій, круглих столів у галузі мистецтвознавчих досліджень

Семінар. Підготовка міжнародних наукових заходів за участі представників родин Романових, Радзивіллів, представників істеблішменту. Зарубіжний досвід проведення урочистих наукових заходів з нагоди ювілею інституції, пам'ятної дати, відкриття відреставрованих закладів тощо. Кавібрейк та елементи гостинного прийому у міжнародній етиці. Запрошення на відвідини приватних резиденцій, колекцій у межах заходів з святкування особливих дат та їх регіональна специфіка. Проведення конференцій, наукових семінарів, круглих столів «закритого типу». Оформлення запрошень для виняткових наукових заходів. Проведення фуршету в умовах відкриття виставки та проведення круглого столу, наукового семінару, конференції. Інтерв'ю засобам масової інформації щодо проведення наукових семінарів, круглих столів тощо. Церемоніал, протокол, етикет проведення семінарів, круглих столів, конференцій в Комітеті Верховної Ради України з питань культури і духовності при Верховній Раді України. Вимоги до зовнішнього вигляду (дрес-код) учасників наукових заходів в

системі управлінні владою. Підготовка «об'єктивок» на учасників міжурядових нарад, конференцій.

Література основна: 2, 3, 4, 7.

Тема 6. Сутність проведення наукових семінарів з мистецтвознавства у системі гуманітарного знання

Семінар. Підготовка проведення міжгалузевих конференцій та наукових семінарів. Вимоги до проведення загальногуманітарних наукових заходів. Апробації на науковому, науково-методичному, науково-практичному семінарі. Поєднання виїзних пленерів з науковими заходами апробаційного характеру. Вимоги до апробаційних наукових заходів в межах грантів. Науковий семінар в системі підготовки та перепідготовки фахівців творчих спеціальностей. Дизайн в мистецтвознавчому науковому осмисленні. Художні семінари-практикуми та висвітлення їх результатів. Специфіка проведення наукових семінарів з мистецтвознавства в інституціях системи Академії наук. Етика висвітлення результатів апробації у спеціалізованих збірниках за участі місцевих та запрощених докторів філософії, докторів мистецтвознавства, академіків. Традиції проведення наукових семінарів на базі вищих навчальних закладів з мистецтва та мистецтвознавства.

Література основна: 2, 4, 5, 7.

Тема 7. Головні етапи підготовки матеріалів до наукової апробації, теоретико-методологічні та практичні засади дослідницького процесу

Семінар. Вивчення методологічної літератури. Теоретико-методологічні аспекти розуміння суті апробацій для дисертаційного дослідження. Поняття принципів, підходів, методів і наукової проблеми в апробаціях. Дослідницький процес з підготовки матеріалів апробацій, пов'язаний з іноземними мовами першоджерел. Анотації та ключові слова тез і матеріалів апробацій. Практичні питання доступу до артефактів з музеїйних та архівних колекцій і права дослідника. Правила посилання на музеїйні експонати при їх першому оприлюдненні. Правила посилання на музеїйні експонати при їх передруці. Узгодження з керівництвом музеїйних, архівних, бібліотечних закладів правил використання творів з їх колекцій. Якість першодруків у сучасній цифровій (комп'ютерній обробці). Головні етапи підготовки текстів та ілюстрацій до оприлюднення (вичитка, урахування обсягів тексту, вимог до якості та формату ілюстрацій).

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 8. Правила оформлення результатів дослідження для виступу та специфіка підготовки результатів наукового дослідження до друку в спеціалізованих фахових виданнях, у тому числі тих, що входять до наукометричних баз даних

Семінар. Бази даних для верифікації інформації матеріалів наукових семінарів, конференцій, круглих столів. Загальні вимоги до текстів апробацій у наукометричних базах даних. Основні вимоги оформлення результатів дослідження для виступу. Додрукарська обробка тексту та ілюстрацій в існуючих редакторах, вживання понять «рисунки», «схеми», «таблиці». Спеціалізовані фахові видання України та апробаційні заходи, пов'язані з ними. Тривалість виступу на науковому семінарі. Виступ співавторів. Тексти, написані авторським колективом. Презентація науково-творчих досягнень художниками та дизайнераами під час заходів апробаційного характеру. Науковий семінар як форма проведення передзахисту аспіранта чи докторанта. Підготовка таблиць і опертя на інтернет-джерела в матеріалах апробації за змістом дисертації.

Література основна: 1, 2, 3, 7.

Тема 9 Наукові першоджерела та структура наукових доповідей і публікацій відповідно до вимог фахових видань й вимог видань, що входять до Scopus, Web of Science

Семінар. Наукові першоджерела для апробацій у науковому дискурсі. Висвітлення джерел інспірацій у матеріалах апробацій. Підбірка візуального ряду супроводу доповіді та його стилістична єдність. Структура і смислове наповнення, форма презентації повідомлення, тез, матеріалів наукового виступу. Поняття наукометричних фахових видань. Оформлення публікацій за матеріалами апробацій до науко метричних фахових видань з мистецтвознавства. Перелік фахових видань, що входять до бази даних Scopus. Перелік фахових видань, що входять до бази даних Web of Science. Наукометричні видання з гуманітарних наук, що видаються в Україні та їх специфіка прийому матеріалів.

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 10. Вимоги оформлення наукової продукції відповідно до понять «індекс цитування», «індекс Хірша», «імпакт-фактор». Культура подачі матеріалів наукового семінару до друку у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз за кордоном

Семінар. Апробації на групових заняттях у навчальних закладах. Реферативна форма виступу. Оформлення рефератів. Сьогоднішні реалії видавничої специфіки наукометричних видань в Україні. Поняття доктора габілітованого в ЄС. Поняття доктора філософії 'Ph.D. (з лат. Philosophiæ doctor). Поняття «індекс цитування». Поняття «індекс Гірша». Поняття «імпакт-фактор». Поняття дедлайну. Культура виконання ілюстрацій, схем і таблиць до матеріалів наукового семінару. Підготовка до презентації і виступу ілюстративного ряду за вимогами. Регламент. Специфіка оформлення стендоюї доповіді. Підготовка матеріалів апробації до друку у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних «Index Copernicus», «Scopus», «Web of Science». Вибудування рейтингу

вченого відповідно до його участі у міжнародних наукових аprobacіях та публікаціях.

Література основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Література додаткова: 1, 2, 3, 4.

Тема 11. Культура подачі інформації з текстів доповідей і візуального ряду (ілюстрації та презентації) для виступу на круглих столах, конференціях, семінарах, симпозіумах, конгресах тощо

Семінар. Перший слайд презентації. Останній слайд презентації. Гортання слайдів ілюстрації доповідачем або асистентом. Відповідність графічних редакторів й програмного устаткування в цілому обладнання доповідача та аудиторії проведення наукового семінару. Авторське право щодо ілюстративного ряду. Інтелектуальна власність в матеріалах аprobacійного характеру та її захист. Культура подачі текстової частини на передзахист (науковий семінар). Відповідність ілюстративного наповнення змісту текстової частини. Участь у конгресах з представниками іноземних держав на відповідному науковому рівні. Правила ділового поводження та наукової етики на конгресах і симпозіумах за участі іноземних колег. Представництво на наукових заходах ЮНЕСКО, ООН в якості делегата від конкретних інституцій.

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 12. Оформлення доповіді за вимогами. Подача текстів наукового семінару в співавторстві. Поняття інтелектуального та авторського права. Поняття Orcid Id (непатентований літерно-цифровий код, ідентифікації наукових авторів) та doi (цифровий ідентифікатор об'єкта)

Головна ідея дослідження та можливість її висвітлення крізь певну точку зору (призму). Специфіка пошуку шляхів вирішення основної (головної) наукової проблеми дисертаційного дослідження. Увага до нових теорій і нових теоретичних знахідок роботи відповідно до завдань дослідження. Опрацювання фактажних відомостей і емпіричного досвіду аспіранта та їх висвітлення. Поняття емпірико-теоретичної складової у презентаціях в наукових семінарах. Сучасні вимоги до фахових видань в Україні. Вимоги до регалій, публікацій членів редколегій таких видань та їх можливості брати участь одночасно у редколегії декількох українських та міжнародних видань. Підготовка матеріалів за сучасним стилем оформлення посилань «Harvard». Транслітерація та переклад літератури у References. Вартість публікацій за аprobacіями. Інтелектуальне право на особисто розроблене дисертаційне дослідження аспіранта (здобувача) та педагогічної чи наукової установи, при якій він проходить навчання за наявності договору чи його відсутності. Авторське право на чуже дисертаційне дослідження при публікації елементів дисертаційного дослідження неавтором (рецензентом, колегою, випадковим хакером тощо). Різниця між поняттями інтелектуального та авторського права. Подання статей на затвердження авторського права в Україні. Вимоги, які

висуваються до академічних доповідей. Вимоги до доповідей-онлайн на одну аудиторію. Вимоги до доповіді онлайн за конференц-зв'язку. Сучасні можливості інтерактивної апробації (український та міжнародний досвід). Присвоєння тезам і матеріалам публікації непатентованого літерно-цифрового коду Orcid iD та цифрового ідентифікатора об'єкта doi. Індексація статей у міжнародних наукометричних базах даних і відстежування цієї інформації провідними науковими установами.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 6, 7

Література додаткова: 1, 2, 3, 4.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма навчання)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	12	12
Робота на семінарському занятті	10	12	120
Виконання завдань для самостійної роботи	5	12	60
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	217
Максимальна кількість балів:		217	
Розрахунок коефіцієнта:		$217 : 100 = 2,17$	

**Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів
(заочна форма наочання)**

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	8	8
Робота на семінарському занятті	10	8	80
Виконання завдань для самостійної роботи	5	52	260
Виконання модульної роботи	25	Не передбачено	
Разом	-		348
Максимальна кількість балів:			348
Розрахунок коефіцієнта:			348 : 100 = 3,48

6.2. Завдання для самостійної роботи *

Тема 1. Науковий семінар в системі фахової підготовки доктора філософії з мистецтвознавства. Пошук і обробка матеріалів для розробки й написання фахової доповіді або статті

1. Дайте визначення поняттю «апробація».
  2. Окресліть різницю між науковим стилем викладу матеріалу та популярним.
  3. Опишіть структурні елементи наукової статті.
  4. Охарактеризуйте вимоги до написання листа в установи галузі культури та мистецтва.
  5. Поясніть, якою мовою готується лист до іноземного музею чи архіву.
  6. Зазначте, чи етично відсилати лист-відношення електронною поштою.
- Література основна:** 1, 2, 4, 6.
Література додаткова: 1, 2, 3, 4, 5.

Тема 2. Оформлення ілюстративної частини та презентації до виступу у науковому семінарі. Наукові засади здійснення аprobacii на науковому семінарі

1. Назвіть оптимальну кількість ілюстрацій для презентації.
  2. Назвіть основні вимоги до оформлення підписів до ілюстрацій.
  3. Поясніть, що таке «Referenses».
  4. Вкажіть, коли стає відомим час виступу і секція на науковому семінарі або конференції.
  5. Окресліть принципи складання переліку аprobacii для дисертаційного дослідження.
- Література основна:** 1, 3, 4, 5, 6, 7.

Тема 3. Аналіз особливостей організації та проведення різних мистецтвознавчих наукових заходів, у тому числі на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівні

1. Поясніть, що таке інформаційний лист конференції.
2. Вкажіть, у чому полягає специфіка проведення формату круглого столу.
3. Окресліть різницю проведення наукових заходів аprobacійного характеру на регіональному, всеукраїнському, міжнародному рівнях.

Література основна: 1, 2, 4, 7.

Тема 4. Диференціація підходів до здійснення мистецтвознавчих досліджень та аprobacії аспіранта зі здобуттям наукового ступеня доктора філософії

1. Поясніть, чи потрібно подавати Orcid iD для публікації матеріалів аprobacії.
2. Вкажіть, коли стає відомим час виступу і секція на науковому семінарі або конференції.
3. Визначте основні вимоги до складання переліку аprobacій для дисертаційного дослідження.

Література основна: 1, 3, 5, 7.

Тема 5. Вивчення, аналіз й узагальнення зарубіжного досвіду проведення наукових семінарів, конференцій, круглих столів у галузі мистецтвознавчих досліджень

1. Назвіть вимоги, що висуваються до закордонних доповідачів, що будуть брати участь у наукових заходах разом із представниками дворянських і монарших родин Європи.
2. Розтлумачте специфіку оформлення запрошень для особливо почесних гостей наукових заходів.
3. Поясніть специфіку проведення наукових заходів «закритого типу».

Література основна: 2, 3, 4, 7.

Тема 6. Сутність проведення наукових семінарів з мистецтвознавства у системі гуманітарного знання. Урахування основ наукової комунікації в сучасному електронному середовищі

1. Поясніть, чи існують вимоги до оформлення програм конференцій/наукових семінарів відповідно до наукового статусу учасників.
2. Назвіть відомі Вам традиції проведення наукових семінарів на базі вищих навчальних закладів з мистецтва та мистецтвознавства.
3. Розтлумачте різницю у проведенні наукових семінарів філософів, психологів, юристів, культурологів, політологів, мистецтвознавців, художників.
4. Розтлумачте, як здійснюється пошук інформації про проведення наукових заходів в Україні та за кордоном.

5. Поясніть відповіальність за виступ на науковому семінарі від імені якоїсь державної офіційної структури, у тому числі органу влади.
6. Вкажіть, як здійснюється підготовка до стенової доповіді.
Література основна: 2, 4, 5, 6, 7.

Тема 7. Головні етапи підготовки матеріалів до наукової апробації, теоретико-методологічні та практичні засади дослідницького процесу

1. Охарактеризуйте вимоги до якості подання ілюстрацій для оприлюднення в тезах чи матеріалах наукових семінарів, конференцій, круглих столів.
2. Назвіть головні етапи підготовки текстів та ілюстрацій до оприлюднення.
3. Поясніть правила посилання на музейні експонати при їх першому оприлюдненні.

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 8. Правила оформлення результатів дослідження для виступу та специфіка підготовки результатів наукового дослідження до друку в спеціалізованих фахових виданнях, у тому числі тих, що входять до наукометричних баз даних

1. Вкажіть, чи вживаються підписи до ілюстрацій під назвою «ілюстрація» до візуального ряду матеріалів наукових семінарів, конференцій, круглих столів.
2. Зазначте, чи приймають спеціалізовані фахові видання до друку тексти, які пройшли апробацію.
3. Поясніть, якою за тривалістю має бути доповідь на науковому семінарі.
Література основна: 1, 2, 3, 7.

Тема 9. Наукові першоджерела та структура наукових доповідей і публікацій відповідно до вимог фахових видань, їх вимог видань, що входять до Scopus, Web of Science

1. Назвіть кілька прикладів з переліку видань, що входять до бази даних Scopus, в яких публікуються дослідження з мистецтвознавства.
2. Назвіть кілька прикладів з переліку видань, що входять до бази даних Web of Science, в яких публікуються дослідження з мистецтвознавства.
3. Чи можна застосовувати першоджерела з інтернету у наукових доповідях з мистецтвознавства?

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 10. Вимоги оформлення наукової продукції відповідно до понять «індекс цитування», «індекс Гірша», «імпакт-фактор». Культура подачі матеріалів наукового семінару до друку у виданнях, що входять до міжнародних наукометрических баз за кордоном

1. Розтлумачте поняття «індекс цитування».

2. Розшифруйте поняття «індекс Гірша».
3. Розтлумачте поняття «імпакт-фактор».
4. Визначте сутність понять «культура», «культурне поле дослідження».
5. Окресліть різницю між поняттями «культурний», «культуротворчий», «культурницький», «соціокультурний», «культурологічний», «рос-культурний».

Література основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Література додаткова: 1, 2, 3, 4.

Тема 11. Культура подачі інформації з текстів доповідей і візуального ряду (ілюстрації та презентації) для виступу на круглих столах, конференціях, семінарах, симпозіумах, конгресах тощо

1. Вкажіть, чи існують вимоги до якості подання матеріалів для конгресів та симпозіумів.
2. Назвіть вимоги до представництва аспіранта, здобувача на наукових заходах ЮНЕСКО, ООН в якості делегата від конкретних інституцій.
3. Охарактеризуйте культуру подачі текстової частини на передзахист (науковий семінар).

Література основна: 1, 3, 4, 5.

Тема 12. Оформлення доповіді за вимогами. Подача текстів наукового семінару в співавторстві. Поняття інтелектуального та авторського права Поняття Orcid Id (непатентований літерно-цифровий код, ідентифікації наукових авторів) та doi (цифровий ідентифікатор об'єкта)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Визначити сутність понять «головна ідея» та «концепція».
3. Сформулювати 3 варіанти основної наукової проблеми свого дослідження.
4. Охарактеризувати сутність інтелектуального та авторського права.
5. Охарактеризуйте специфіку підготовки матеріалів за сучасним стилем оформлення посилань «harvard».
6. Опрацювати наукову літературу з щодо понять «експертиза» та «оцінка».
7. Охарактеризуйте різницю між «атрибуцією» та «експертизою».
8. Охарактеризуйте сутність Orcid iD та doi.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 6, 7

Література додаткова: 1, 2, 3, 4.

*здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що навчаються заочною формою для виконання самостійного завдання можуть обрати одне із завдань до тем змістового модуля, що буде оцінено в 5 балів.

здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що навчаються заочною формою для виконання самостійного завдання виконати всі завдання до тем змістового модуля, що буде оцінено в 5 балів/кожен.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи

1. своєчасність виконання;
2. повнота обсягу виконання;
3. якість виконання;
4. самостійність виконання;
5. виявлення ініціативності;
6. виявлення творчого підходу.

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	Завдання виконані у повному обсязі, послідовно, охайно, сумлінно, за певною логікою, своєчасно або із незначними затримками, у повному або майже повному обсязі, на високому або досить високому якісному рівні без плагіату й самостійно, при цьому здобувач виявляє заохочення, ініціативу або здійснює завдання з натхненням, креативно, хоч і допускається деяка міра суб'єктивності, але відчувається авторський підхід
2-3	Завдання виконані не в повному обсязі, неохайно та не послідовно й не зовсі сумлінно, виклад матеріалу носить спорадичний характер або / та теми не розкриті чи розкриті не в повному обсязі, на посередньому або достатньому рівні, інколи без усвідомлення всіх аспектів логічного виконання, інколи не зовсім самостійно, при цьому здобувач особливо чи майже зовсім не виявляє заохочення, ініціативу або здійснює завдання, виходячи з застарілих точок зору, неактуальних у нас час, не виявляє особливого креативу, подеколи досить суб'єктивно тлумачив суть завдань, почали спирається тільки на недостовірні неверифіковані інтернет-джерела
0-1	Завдання виконані зі значними, грубими помилками, не в повному обсязі, або майже не виконані, досить неохайно та зовсім не послідовно й не сумлінно, виклад матеріалу носить епізодичний характер або / та теми не розкриті чи розкриті не в повному обсязі з певними відхиленнями від правильної відповіді, на низькому або дуже низькому рівні, інколи алогічно не самостійно, при цьому здобувач практично не виявляє зацікавлення матеріалом, не виказував ініціативу або здійснює завдання, виходячи з абсурдних тверджень і припущень, морально застарілих принципів, не виявляє креативу, подеколи на власний розсуд тлумачив суть завдань, спирається тільки на недостовірні неверифіковані інтернет-джерела або зовсім не розбирався у питаннях першоджерел чи не використовував будь-яку літературу

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Критерії оцінювання модульного контролю наведено у таблиці.

Критерії оцінювання	К-ть балів
<ul style="list-style-type: none"> • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень. 	21 – 25
<ul style="list-style-type: none"> • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньо високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував здатність робити висновки на основі проведених спостережень. 	17 – 20
<ul style="list-style-type: none"> • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи, з допущенням певних помилок; • продемонстрував недостатні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень. 	13 – 16
<ul style="list-style-type: none"> • аспірант в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував посередні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	9 – 12
<ul style="list-style-type: none"> • аспірант виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував неготовність грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	5 – 8
<ul style="list-style-type: none"> • аспірант виявив незадовільний рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • продемонстрував невміння послідовно, грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	1 – 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю

Семестровий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності (проміжного контролю) дисципліни «Науковий семінар з образотворчого мистецтва».

6.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Основна

- Горбаченко Т. Г. Аналітико-синтетична переробка документної інформації [Текст] : навч. посіб. для дистанційного навчання / 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Університет «Україна», 2008. 312 с. (наявний в електронному репозиторії університету: <http://elib.kubg.edu.ua/4816/>).
- Основи наукових досліджень : навч. підручник / Нац. академія пед. наук України, Університет менеджменту освіти. Київ: Педагогічна думка, 2012. 143 с. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 5 примірників).
- П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навчальний посібник / М-во освіти і науки України. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 116 с. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 6 примірників).
- Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / В. І. Романчиков. Київ: Центр учебової літератури, 2007. 254 с. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 19 примірників).
- Соловйов С. М. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 176 с. : рис., табл. Бібліogr.: С. 171–173. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 12 примірників).

6. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 208 с. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 28 примірників).
7. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів; Міністерство освіти і науки України. Київ: Слово, 2004. 240 с. Бібліогр. в кінці розд. (наявний у бібліотеці Університету в кількості 29 примірників).

Додаткова

1. Богдан С. К. Виступ на захисті науково-дослідницьких робіт із філології та мистецтвознавства (методичні рекомендації для слухачів та керівників секцій). Луцьк, 2007. 41 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ, 2003. С. 58–71.
3. Хоружа Л. Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності // Вища школа. 2015. № 6. С. 9–9.
4. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація і методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 7-ме вид., стер. Київ: Знання, 2011. 310 с.